

Spółka komandytowa. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Kodeks spółek handlowych

z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. Nr 94, poz. 1037)

Tekst jednolity z dnia 19 kwietnia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1030)

Tekst jednolity z dnia 15 września 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1578)

Tekst jednolity z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577)

Tekst jednolity z dnia 22 lutego 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 505)

Tekst jednolity z dnia 22 lipca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526)

(zm. Dz.U. z 2018 r. poz. 398; z 2019 r. poz. 1655, poz. 1798; z 2020 r. poz. 288, poz. 2320)

(wyciąg)

Dział III. Spółka komandytowa

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Literatura: R. Adamus, Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2019; *tenże*, Problem dopuszczalności powołania członka zarządu spółki z o.o. na czas nieokreślony, MoP 2005, Nr 12; M. Allerhand, Kodeks postępowania cywilnego, cz. 1, Lwów 1932; A. Arkuszevska, Charakter sprzeciwu od nakazu zapłaty – postępowanie upominawcze, europejskie postępowanie nakazowe, elektroniczne postępowanie upominawcze, MoP 2011, Nr 17; T. Ascarelli, Contratto plurilaterale e negozio plurilaterale, Foro lombardese, Milano 1932; *tenże*, Noterelle critiche in tema di contratto plurilaterale, Rivista di diritto commerciale, Padova 1950; M. Aslanowicz, Interwencja uboczna i główna w postępowaniu przed sądem polubownym, w: M. Dumkiewicz, K. Kopaczynska-Pieczniak, J. Szczotka (red.), Sto lat polskiego prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie, t. 2, Warszawa 2020; *tenże*, Pozycja prawna arbitra w arbitrażu handlowym, Warszawa 2019; *tenże*, Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz do art. 1154–1271 KPC, Warszawa 2017; M. Balwicka-Szczyrba, M. Glicz, A. Sylwestrzak, Pełnomocnictwo. Komentarz, Warszawa 2020; W. Berutowicz, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 1978; M. Bielecki, Podstawowe przejawy obowiązywania zasady lojalności, Pr. Sp. 2005, Nr 4; Ł. Błaszczak, Pozycja handlowej spółki osobowej w procesie cywilnym, Toruń 2006; *tenże*, Współuczestnictwo procesowe na przykładzie osobowych spółek handlowych – istota, rodzaje i przypadki jego występowania, Pr. Sp. 2004, Nr 10; *tenże*, Zabezpieczenie roszczeń w sporach korporacyjnych na przykładzie spraw o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały wspólników oraz spraw o wyłączenie wspólnika, TPP 2019, Nr 1; *tenże*, Zarzut potrącenia w procesie cywilnym (art. 203¹ k.p.c.), Warszawa 2019; W. Broniewicz, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 1996; *tenże*, Prawomocność orzeczeń w postępowaniu cywilnym, SI 1976, Nr 5; W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2020; B. Brzeziński, Model Konwencji OECD. Komentarz, Warszawa 2010; D. Bucior, Konstrukcja odpowiedzialności wspólników za zobowiązania handlowej spółki osobowej, Pr. Sp. 2002, Nr 6; G.F. Campobasso, Diritto commerciale, t. 2, Diritto delle società, Torino 2011; A. Chłopecki, Warunki w rozumieniu art. 89 k.c. a warunki prawne (conditions iuris), PPH 2001, Nr 7; M. Chomiuk, Wygaśnięcie mandatów organów spółek kapitałowych po upływie kadencji – spojrzenie praktyczne. Uwagi de lege lata i de lege ferenda, MoP 2010, Nr 22; H. Ciepla, Przedawnienie i zarzut przedawnienia w procesie cywilnym, IN 2015, Nr 4; S. Cieślak, Egzekucja przeciwko spółce handlowej oraz akcji i udziałów w tej spółce, PPE 2003, Nr 4–5; *tenże*, Powiązania wewnątrzsystemowe w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2013; J. Ciszewski, P. Nazaruk (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2019; J. Czekał, Z. Dresler, Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa. Podstawy teorii, Warszawa 2016; L. Diez-Picazo, A. Gullon, Sistema de Derecho Civil, t. 1, Madrid 2008; P. Dudek, 9 proc. CIT i kwartalne zaliczki nie dla każdej spółki komandytowej, GP z 16.12.2020 r.; M. Dumkiewicz, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2020; *taż*, Zakaz konkurencji w spółkach osobowych, R. Pr. 2020, Nr 3; T. Dziurzyński, Z. Fenichel, M. Honzatko, Kodeks handlowy. Komentarz, Kraków 1936 – reprint Łódź 1999; T. Ereciński (red.) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 5, Warszawa 2012, t. 4, 2009; T. Ereciński, K. Weitz, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008; Z. Fedak, E. Pudło, Rachunkowość w okresie likwidacji spółek handlowych, w: Likwidacja i upadłość podmiotów gospodarczych, Warszawa 2016; T.A. Filipiak i in., Zarys prawa cywilnego, Lublin 2012; K. Flaga-Gieruszynska, A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2016; W. Gabrusewicz, Podstawy analizy finansowej, Warszawa 2005; M. Fras, M. Habdas (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, Część ogólna (art. 1–125), Warszawa 2018; Ł. Gasiński, Umowy akcjonariuszy co do sposobu wykonywania prawa głosu w prawie polskim i amerykańskim, Warszawa 2006; B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz (red.), Postępowanie przed sądem polubownym. Komentarz do Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Lewiatan, Warszawa 2016; I. Gil, Nowelizacja postępowania cywilnego – zmiany wprowadzone ustawą z 4.7.2019 r. oraz innymi ustawami – tabela porównawcza z komentarzem, MoP 2020, Nr 6 – dodatek; I. Gil (red.), Regulacje służące usprawnieniu cywilnego postępowania rozpoznawczego, Warszawa 2020; I. Gil, E. Marszałkowska-Krześ, Sprawa gospodarcza. Kognicja sądów w sprawach gospodarczych, Wrocław 2020; E. Gniewek, Nieruchomość jako wkład niepieniężny, w: A. Nowicka (red.), Prawo prywatne czasu przemian, Poznań 2005; E. Gniewek (red.), Podstawy prawa cywilnego i handlowego, t. 1, Warszawa 2002; J. Gołaczyński (red.), Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, Warszawa 2008; A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 1A, Komentarz do art. 1–424¹², Warszawa 2020; S. Grobel, Synallagma i jego rodzaje, SIS 1991, t. 16; P. Grzegorzczak, O związaniu wspólnika spółki jawnej wyrokiem zasądającym wydanym przeciwko spółce, PPC 2012, Nr 3; J. Grzywaacz, Kapitał w przedsiębiorstwie jego struktura, Warszawa 2012; S. Gurgul,

Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Warszawa 2020; *M. Gutowski*, Dopuszczalność stosowania art. 58 § 3 k.c. do podlegających uchyleniu uchwał zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia spółek kapitałowych, PPH 2009, Nr 12; *A. Herbet*, Odpowiedzialność wspólników za zobowiązania handlowych spółek osobowych – zagadnienia materialnoprawne, Rej. 2003, Nr 6; *tenże*, Spółka komandytowa według kodeksu spółek handlowych, Lublin 2004; *S. Hońko*, Deklaracja kontynuacji działalności przez jednostkę, w: *Z. Fedak* (red.), Zamknięcie roku 2020, Warszawa 2020; *M. Iżykowski*, Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, NP 1980, Nr 3; *J. Jacyszyn*, *S. Krześ*, *E. Marszałkowska-Krześ*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 2001; *A. Jakubecki*, Zdolność sądowa osobowych spółek handlowych a status ich wspólników w procesie cywilnym i egzekucji, w: *A. Nowicka* (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu, Poznań 2005; *A. Jakubecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, Komentarz do art. 1–729, Warszawa 2019; *J. Jankowski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 2, Komentarz do art. 730–1217, Warszawa 2015, 2017; *A. Jarocha*, Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki kapitałowej, Toruń 2010; *J. Jerzmanowski*, Praktyczne aspekty tworzenia i organizacji spółek komandytowych z udziałem spółek z o.o. jako komentariusz, PPH 2010, Nr 12; *M. Jędrzejewska*, Interwencja uboczna samoistna, PiP 1971, Nr 10; *taż*, Współuczestnictwo procesowe (Istota – zakres – rodzaje), Warszawa 1975; *J. Kaczor*, Nadużycie prawa podmiotowego, w: *J. Helios* (red.), Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Autonomia prawa ze stanowiska teorii i filozofii prawa, AUWr 2003, Nr 2509; *B. Karolczyk* (red.), Postępowanie cywilne po nowelizacji. Komentarz dla pełnomocników procesowych i sędziów, Warszawa 2020; *P. Karwat*, Podstawa opodatkowania przy wniesieniu aportu, w: *H. Litwińczuk* (red.), Opodatkowanie spółek, Warszawa 2016; *A. Kidyba*, Uchwały w spółkach osobowych i ich zaskarżanie, PPH 2014, Nr 9; *D. Kielb*, Znaczenie wpisu wspólnika przystępującego do spółki komandytowej w KRS, MoP 2017, Nr 18; *A. Klein*, Ewolucja instytucji osobowości prawnej, w: *E. Łętowska* (red.), Tendencje rozwoju prawa cywilnego, Wrocław 1983; *tenże*, Istota solidarności biernej a stosunki prawne odpowiedzialności, w: *Z. Radwański* (red.), Studia z prawa zobowiązań, Warszawa–Poznań 1978; *M. Kocur*, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym, MoP 2006, Nr 15; *K. Kopczyńska-Pieczniak*, Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej, Warszawa 2013; *taż*, Problem stosowania art. 210 § 1 k.s.h. odpowiednio lub per analogiam do wspólników uprawnionych do reprezentowania spółek handlowych, PPH 2014, Nr 9; *K. Korzan*, Glosa do post. SN z 5.7.1994 r., I CRN 83/94, Pal. 1996, Nr 1–2; *G. Kozieł*, Dopuszczalność sprzedaży egzekucyjnej praw wspólnika a stosunek członkostwa w handlowej spółce osobowej, Pr. Sp. 2008, Nr 10; *tenże*, Prosta spółka akcyjna. Komentarz do art. 300¹–300¹³⁴ KSH, Warszawa 2020; *tenże*, Zakres przedmiotowy i podmiotowy przeniesienia praw i obowiązków wspólnika handlowej spółki osobowej, PPH 2003, Nr 12; *M. Krakowiak*, Egzekucja przez zarząd przymusowy, Warszawa 2011; *E. Krześniak*, Rozwiązanie spółki partnerskiej, PPH 2003, Nr 7; *R. Lewandowski*, Wystąpienie i wykluczenie wspólnika ze spółki partnerskiej, PPH 2006, Nr 12; *B. Lewaskiewicz-Petrykowska*, Konstrukcja solidarności biernej w kodeksie cywilnym, SPE 1974, t. XII; *R. Longchamps de Berier*, Polskie prawo cywilne: zobowiązania, Poznań 1999; *M. Łaszczuk*, *A. Szumański* (red.), Regulamin Arbitrażowy Sądu Arbitrażowego przy KIG. Komentarz, Warszawa 2017; *J. Łaunicka*, Referendarz sądowy jako organ w postępowaniu przed sądem rejestrowym, PS 2007, Nr 5; *M. Manowska* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Warszawa 2020; t. 2, 2015; *A. Marciniak*, Glosa do post. SN z 23.1.1996 r., II CRN 194/95, OSNC 1996, Nr 6, poz. 83; *A. Marciniak* (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 1, Komentarz do art. 1–205, Warszawa 2019; *A. Marciniak* (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. 3, Komentarz do art. 425–729, Warszawa 2019; *A. Mariański*, *A. Karolak*, Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o., Warszawa 2006; *E. Marszałkowska-Krześ*, Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Warszawa 2001; *E. Marszałkowska-Krześ* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis; *E. Marszałkowska-Krześ* (red.), Postępowanie cywilne, Warszawa 2013, 2017; *W. Matysiak*, Przedawnienie roszczeń względem wspólników handlowej spółki osobowej – glosa do wyr. SN z 18.10.2019 r., II CSK 790/18, Gl. 2020, Nr 4; *tenże*, Zaskarżanie uchwał wspólników handlowej spółki osobowej, PPIA 2020, t. 121; *J. May*, Obrona pozwanego w procesie cywilnym przed sądem I instancji, Warszawa 2013; *H. Mądrzak*, Pozycja osobowych spółek handlowych (na przykładzie spółki cywilnej), w: *R. Szytk* (red.), Kodeks spółek handlowych. Studia i materiały, Poznań–Kluczbork 2001; *H. Mądrzak* (red.), Postępowanie cywilne, Warszawa 2003; *A. Michnik*, Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Warszawa 2013; *R. Morek*, Mediacja i arbitraż (art. 183¹–183¹⁵, 1154–1217 KPC). Komentarz, Warszawa 2006; *L. Moskwa*, Nowe przepisy o prokurze, Rej. 2001, Nr 9, Warszawa 2001; *tenże*, Stosunek zewnętrzny spółki komandytowej w świetle przepisów kodeksu handlowego i kodeksu spółek handlowych (studium materialnoprawne), Poznań 2000; *L. Moskwa*, *J. Napierała* (red.), Prawo spółek handlowych, Warszawa 2017; *J. Mucha*, Zawisłość sprawy w procesie cywilnym, Warszawa 2014; *J. Namitkiewicz*, Kodeks handlowy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z komentarzem i skorowidzem rzeczowym, Warszawa 1999; *J.P. Naworski* i in., Komentarz do kodeksu spółek handlowych. Spółki osobowe, Warszawa 2001; *E. Norek*, Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe, Warszawa 2001; *J. Obidowski*, Konsekwencje podatkowe wnoszenia wkładów do spółek osobowych, MoPod 2014, Nr 2; *P. Ochman*, Uchwały nieistniejące wobec sankcji nieważności wadliwych uchwał zgromadzeń spółek kapi-

tałowych, Warszawa 2018; A. Ołaś, Dopuszczalność zarzutu potrącenia w postępowaniu cywilnym – uwagi na tle projektu Ministra Sprawiedliwości ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z 27.11.2017 r., PPC 2018, Nr 2; *tenże*, Zarzut potrącenia w procesie cywilnym, Warszawa 2020; I. Olchowicz, A. Tłaczala, Sprawozdawczość finansowa według krajowych i międzynarodowych standardów, Warszawa 2015; A. Oleszko, Prawo o notariacie. Komentarz, Część II, t. 1, Warszawa 2012; *tenże*, Prawo o notariacie. Komentarz, t. 1, Ustrój notariatu, Warszawa 2016; A. Olszewski, Zakres odpowiedzialności odszkodowawczej za nieterminowe złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości z uwzględnieniem rozwiązań przyjmowanych na tle prawa niemieckiego, PPH 2015, Nr 3; A. Opalski, Kontrowersje wokół kadencji i mandatu w spółkach kapitałowych, MoP 2011, Nr 17; *tenże*, Praca i usługi jako wkład komandytariusza: czy zakaz z art. 107 § 2 KSH ma sens?, w: P. Pimior, P. Relidziński, W. Wyrzykowski, E. Zielińska, M. Zaba (red.), Prawo handlowe. Między teorią, praktyką a orzecznictwem. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi A. Strzępce, Warszawa 2019; *tenże*, Rada nadzorcza w spółce akcyjnej, Warszawa 2006; K. Osajda, Niewyplacalność spółki z o.o. Odpowiedzialność członków zarządu wobec jej wierzycieli, Warszawa 2014; J. Ostaszewski (red.), Podstawy finansowania spółki akcyjnej Warszawa 2017; R. Pabis, Odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki jawnej, MoP 2002, Nr 16; J.N. Pato, Los pactos omnilaterales su oponibilidad a la sociedad. Diferencias i similitudes con los estatutos y los pactos parasociales, Navarra 2012; A. Pęczyk-Tofel, M. Tofel, Sądowa kontrola uchwał zgromadzeń w spółkach kapitałowych w postępowaniu rejestrowym, PPH 2010, Nr 2; O.M. Piaskowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, Lex; M. Pietraszewski, Glosa do uchw. SN z 7.5.2009 r., ADR 2010, Nr 3; M.R. Podświadek, Spółka komandytowa w organizacji, PPH 2004, Nr 9; *tenże*, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jako komplementariusz w spółce komandytowej, PPH 2001, Nr 10; P. Pogonowski, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Warszawa 2007; J. Policzkiewicz, W. Siedlecki, E. Wengerek, Postępowanie nieprocesowe, Warszawa 1973; P. Popardowski, Zagadnienia problemowe dotyczące spółek handlowych w bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego – przegląd orzecznictwa, Gl. 2020, Nr 1; W. Popiołek, Charakter prawny uchwał wspólników i organów spółek handlowych, PPH 2014, Nr 9; U. Promińska (red), Wkłady niepieniężne do spółek handlowych, Warszawa 2017; A. Pryzyńska, Zobowiązanie ciągłe jako konstrukcja prawna, Poznań 2017; W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, Prawo spółek, Kraków 2002; Z. Radwański, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2007; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 2016; A. Rataj, A. Szereda (red.), Ustrój notariatu. Komentarz do art. 1–78d Prawa o notariacie, Warszawa 2019; C. Rodeman, Stimmbindungsvereinbarungen in den Aktien-und GmbH-Rechten Deutschlands, Englands–Frankreichs–Belgiens Koeln 1998; M. Romanowski, Związanie sp. z o.o. statutowym zapisem na sąd arbitrażowy – przed i po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, PPH 2006, Nr 3; T. Rowiński, Interes prawny w procesie cywilnym i postępowaniu nieprocesowym, Warszawa 1971; K. Ryszkowski, Glosa do uchw. SN z 7.5.2009 r. – Problem zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki – III CZP 13/09, ADR 2011, Nr 3; G. Sabetta, Il contratto associativo, Roma 2009; W. Siedlecki, Obrona pozwanego w procesie, Gl.Pr. 1938, Nr 7–8; W. Siedlecki, Z. Świeboda, Postępowanie cywilne. Zarys wykładu, Warszawa 2004; M. Sieradzka, Zakaz konkurencji w kodeksie spółek handlowych, PPH 2006, Nr 9; M. Sierpińska, T. Jachna, Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, Warszawa 2011, 2017; L. Świwk, M. Podles, Postępowanie przymuszające przed sądem rejestrowym w ujęciu prawno-porównawczym, SP KUL 2010, Nr 2; B. Sołtys, Zapis na sąd polubowny w prawie spółek w: Kodeks spółek handlowych po pięciu latach, Wrocław 2006; A. Stępień-Sporek, Spółka komandytowa z udziałem spółki z o.o. jako jedynym komplementariuszem (cz. I), Pr. Sp. 2008, Nr 11; G. Suliński, Rozstrzygnięcie sporów ze stosunku spółki kapitałowej przez sąd polubowny, Warszawa 2008; *tenże*, Spór wielostronny przed sądem polubownym na przykładzie sporu z art. 175 k.s.h., w: J. Okolski i in. (red.), Księga Pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie: 1950–2010, Warszawa 2019; A. Szajkowski, M. Tarska, Prawo spółek handlowych, Warszawa 2005; T. Szancilo, Charakter prawny wyłączenia wspólnika spółki z o.o. Glosa do uchw. SN z 6.6.2007 r., III CZP 56/07, Gl. 2009, Nr 2; Z. Szczurek (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Sopot 2007; T. Szczurowski, Zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny sporu korporacyjnego, MPH 2013, Nr 6; *tenże*, Zaskarżanie uchwał wspólników spółek osobowych – wnioski de lege ferenda, PPH 2014, Nr 10; A.J. Szereda, Czynności notarialne. Komentarz do art. 79–112 Prawa o notariacie, Warszawa 2018; A. Szlęzak, Solidarna odpowiedzialność wspólników spółki jawnej za zobowiązania spółki – uwagi na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego, PS 2011, Nr 3; A. Szpunar, Czynny niedozwolone w kodeksie cywilnym, SC 1970, t. XV; *tenże*, Nadużycie prawa podmiotowego, Kraków 1947; *tenże*, Uwagi o nadużyciu prawa w dziedzinie przedawnienia, Rej. 2001, Nr 2; M. Szulc, Nowe obowiązki spółek nieruchomościowych dopiero w 2022 r., GP z 19.1.2021 r.; A. Szumański, Wpływ uczestnictwa spółki kapitałowej w grupie spółek na związanie zapisem na sąd polubowny dokonany przez inną spółkę z grupy, PPH 2008, Nr 5; *tenże*, Wyłączenie kilku wspólników spółki z o.o. przez jednego wspólnika większościowego, Pr. Sp. 2007, Nr 4; *tenże*, Wyłączenie wspólnika ze spółki komandytowej zawiązanej w celu wykonywania wolnego zawodu, PPH 2012, Nr 1; *tenże*, Zmiany polskiego prawa arbitrażowego w zakresie

arbitrażu korporacyjnego, PPH 2020, Nr 7; A. *Szymański*, Stanowisko prawne zarządcy przymusowego, PPC 1939, Nr 9–10; R. *Szysko*, Niewypłacalność spółki handlowej w rozumieniu art. 11 ust. 2–5 pr. upadł. – interpretacja z uwzględnieniem regulacji prawa bilansowego, w: E. *Marszałkowska-Krześ* i in., Postępowanie upadłościowe: najlepsze praktyki, bariery oraz propozycje usprawnień, Warszawa 2019; *tenże*, „Postanowienie” przez spółkę komandytową o „niestosowaniu do niej oraz przychodów i kosztów związanych z uczestnictwem” przepisów CIT i PIT wchodzących w życie 1.1.2021 r. – jak to zrobić?, *n.ius*; *tenże*, Umowy wspólników, inwestycyjne, konsorcja, joint-venture i inne podtypy spółki cywilnej – środki ochrony prawnej w przypadku naruszenia przez uczestnika, Warszawa 2019; Z. *Świeboda*, Komentarz do prawa upadłościowego i prawa o postępowaniu układowym, Warszawa 1996; J. *Świeczkowski*, Instytucja zarządu w polskiej procedurze cywilnej, Sopot 2002; M. *Tarska*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2002; *taż*, Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Warszawa 2009; *taż*, Zakres swobody umów w spółkach handlowych, Warszawa 2012; P. *Tereszkiewicz*, Odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki jawnej, Warszawa 2008; A. *Torbus*, Zarzut przedawnienia, w: T. *Ereciński*, J. *Gudowski*, M. *Tomalak* (red.), *Ius est a iustitia appellatum*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu, Warszawa 2017; M. *Trzebiatowski*, Dwuosobowa spółka jawna – rozwiązanie przez sąd czy przez wypowiedzenie umowy?, Pr. Sp. 2010, Nr 7; *tenże*, Podstawa prawna rozwiązania z ważnego powodu spółki jawnej składającej się z dwóch wspólników, Pr. Sp. 2010, Nr 3; J. *Turyňa*, Rachunkowość finansowa, Warszawa 2005; M. *Wach-Pawliczuk*, Wyłączenie wspólnika ze sp. z o.o. przez sąd arbitrażowy – glosa – V ACz 1309/16, MoP 2017, Nr 18; D. *Wajda*, Obowiązek lojalności w spółkach handlowych, Warszawa 2009; A. *Walaszek-Pyziół*, W. *Pyziół*, Skutki prawne śmierci wspólnika handlowej spółki osobowej, PUG 2010, Nr 7; M. *Waligórski*, Zarys polskiego procesu cywilnego, Kraków 1952; K. *Weitz*, System koncentracji materiału procesowego według projektu zmian Kodeksu postępowania cywilnego, w: K. *Markiewicz* (red.), Reforma postępowania cywilnego w świetle projektów Komisji Kodyfikacyjnej, Warszawa 2011; E. *Wengerek*, Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1978; E. *Wętrys*, Skuteczność zapisu na sąd polubowny spółki zależnej wobec spółki dominującej, ADR 2010, Nr 3; A.W. *Wiśniewski*, Międzynarodowy arbitraż handlowy w Polsce. Status prawny arbitrażu i arbitrow, Warszawa 2011; *tenże*, Niektóre problemy nowej regulacji polskiej handlowych spółek osobowych, Pal. 2001, Nr 11–12; *tenże*, Prawo o spółkach. Podręcznik praktyczny, t. 1, Warszawa 1992; A.J. *Witosz*, Jednomyślna uchwała wspólników jako przyczyna rozwiązania spółki osobowej, Pr. Sp. 2009, Nr 5; *tenże*, Ochrona wierzycieli w postępowaniu upadłościowym, PPH 2017, Nr 9; A. *Wolter*, Rola zasad współzycia społecznego w nowych kodeksach, NP 1964, Nr 11; S. *Wójcik*, Przedawnienie w prawie cywilnym po zmianie kodeksu cywilnego ustawą z 28 lipca 1990 r., PS 1991, Nr 1–2; K. *Wręczycka*, Dochodzenie roszczeń od spółki jawnej i jej wspólników, PS 2003, Nr 6; M. *Wrzolek-Romańczuk*, Glosa do uchw. SN z 15.3.1991 r., III CZP 13/91, OSNC 1991, Nr 7, poz. 77; M. *Zachariasiewicz*, J. *Zralek*, Czy umowa arbitrażowa rozciąga się na podmioty powiązane ze spółką będącą stroną tej umowy, ADR 2009, Nr 2; Ł. *Zamojski*, Przepisy przymuszające stosowane przez sąd rejestrowy zawarte w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, PPH 2006, Nr 2; F. *Zedler*, Glosa do uchw. SN z 20.6.2000 r., III CZP 16/00, OSP 2001, Nr 9, poz. 133; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, t. I–III, Toruń 1995; T. *Zembrzusi* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 2, Artykuły 367–505^{3p}, Warszawa 2021; T. *Zembrzusi* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. 1, Warszawa 2020; P. *Zimmerman*, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Warszawa 2020; P. *Zimmerman*, N. *Frosztega*, Status wierzycielności dywidendowych w postępowaniach restrukturyzacyjnym i upadłościowym, DR 2019, Nr 15.

Art. 102. [Pojęcie]

Spółką komandytową jest spółka osobowa mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą, w której wobec wierzycieli za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (komplementariusz), a odpowiedzialność co najmniej jednego wspólnika (komandytariusza) jest ograniczona.

Spis treści

	Nb
A. Prawo cywilne	1
I. Spółka komandytowa – ogólna charakterystyka	1
1. Wprowadzenie	1
2. Umowny (kontraktowy) charakter stosunku spółki komandytowej	4
3. Podmiotowość prawna	9

4. Odpowiedzialność spółki i jej wspólników	13
5. Przenoszalność praw udziałowych (ogółu praw i obowiązków)	18
6. Problematyka osobowego charakteru spółki komandytowej (i kapitałowego spółek kapitałowych).....	19
II. Spółka komandytowa (sp. z o.o. sp.k., P.S.A. sp.k., sp.j. sp.k.) a spółka z o.o. – porównanie.....	21
1. Wstęp.....	21
2. Spółka z o.o. a sp. z o.o. sp.k.....	22
3. Konstrukcja P.S.A. sp.k. jako atrakcyjna alternatywa dla sp. z o.o. sp.k.	29
4. Konstrukcja sp.j. sp.k. jako substytut sp. z o.o. sp.k. dla sektora MSP	32
III. <i>Corporate finance</i> – wykorzystanie mechanizmów korporacyjnych i kontraktowych do finansowania działalności sp. z o.o. sp.k., P.S.A. sp.k. – wzmianka	35
B. Postępowanie cywilne	37
I. Sprawy związane z organizacją i funkcjonowaniem spółki komandytowej rozpoznawane w procesie	37
1. Uwagi wstępne	37
2. Nowelizacja przepisów KPC wprowadzona ZmKPC19 – przepisy intertemporalne	38
II. Postępowanie procesowe – sprawy gospodarcze	45
1. Pojęcie sprawy gospodarczej (art. 458 ² KPC) a spory powstające podczas funkcjonowania spółki komandytowej	45
2. Sprawy ze stosunku spółki	47
3. Wybrane kategorie sporów w stosunkach zewnętrznych (<i>pro foro externo</i>)	49
4. Sprawy przeciwko osobom odpowiadającym za dług przedsiębiorcy z mocy prawa lub czynności prawnej	50
5. Instytucja interwencji procesowej w sprawach gospodarczych dotyczących spółki komandytowej	51
6. Przypadki wyłączenia z prowadzenia sprawy wg przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych	55
7. Ochrona tajemnic przedsiębiorstwa i działalność konkurencyjna wspólników	56
III. Postępowanie nieprocesowe (wpis do KRS, likwidacja, postępowania przymuszające) – odesłanie.....	57
1. Postępowania rejestrowe (rejestracja spółki, rejestracja zmian)	57
2. Postępowanie o dostęp do informacji o spółce (art. 120 KSH)	58
3. Postępowanie przymuszające z art. 24 i n. KRSU	59
4. Likwidacja spółki	60
IV. Postępowanie egzekucyjne	61
1. Egzekucja przeciwko spółce komandytowej.....	61
2. Rozszerzenie klauzuli wykonalności w trybie art. 778 ¹ KPC	63
3. Egzekucja przez zarząd przymusowy, sprzedaż przedsiębiorstwa	68
4. Egzekucja przez sprzedaż przedsiębiorstwa	80
5. Egzekucja z praw wspólnika	88
C. Postępowanie arbitrażowe	98
I. Zapis na sąd polubowny dotyczący sporów ze stosunku spółki komandytowej i powiązanych z nim – zagadnienia ogólne.....	98
1. Wprowadzenie	98
2. Spory ze stosunku spółki (<i>pro foro interno</i>) i ich poddawanie zapisowi na sąd polubowny.....	125
3. Zapis na sąd polubowny w umowie spółki komandytowej	130
4. Zapis na sąd polubowny poza umową spółki komandytowej	142
5. Odpowiedzialność wspólników w stosunkach zewnętrznych (<i>foro externo</i>) i ich poddawanie zapisowi na sąd polubowny	160
6. Zapis na sąd polubowny dotyczący subsydiarnej odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki (art. 22 § 2 w zw. z art. 31 i n. KSH)	162
7. Zapis na sąd polubowny dotyczący odpowiedzialności sp. z o.o., P.S.A. oraz sp.j. (jako komplementariuszy spółki komandytowej) w trybie art. 21 ust. 3 PrUpad	171
8. Spory z umów powiązanych ze stosunkiem spółki (umowy wspólników, umowy inwestycyjne)	178

9. Problematyka zabezpieczenia powództwa w sporach związanych ze stosunkiem spółki komandytowej	179
D. Rachunkowość	186
I. Rachunkowość spółki komandytowej – wprowadzenie	186
E. Podatki	192
I. Zagadnienia ogólne	192
1. Wprowadzenie	192
2. Obowiązki ewidencyjne	193
3. Opodatkowanie podatkami dochodowymi (PIT, CIT) – stan prawny do 31.12.2020 r. ..	201
4. Opodatkowanie podatkami dochodowymi (PIT, CIT) – stan prawny od 1.1.2021 r.	205
5. Opodatkowanie spółki komandytowej VAT	219
6. Opodatkowanie spółki komandytowej PCC	222
II. Ceny transferowe	224
1. Wprowadzenie	224
2. Przepisy o cenach transferowych – zagadnienia wstępne	228
3. Zawarcie umowy spółki komandytowej	259
4. Zmiany umowy spółki komandytowej (zwiększenie wkładów wspólnika)	268
5. Wypłata zysku przez spółkę komandytową na rzecz jej wspólników	272
6. Wykluczenie wspólnika	273
7. Likwidacja spółki komandytowej	276
8. Umowy zawierane pomiędzy spółką a podmiotami powiązаныmi, w tym wspólnikami – problematyka podlegania regulacjom w zakresie cen transferowych	287
III. Szczególne zasady opodatkowania spółki komandytowej	296
1. Mały podatnik	296
2. Spółka nieruchomościowa	313
3. Spółka z udziałem wspólników niebędących rezydentami polskimi	321
4. Spółka komandytowa na gruncie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania	326

A. Prawo cywilne

I. Spółka komandytowa – ogólna charakterystyka

1. Wprowadzenie

- 1 **1. Charakterystyka.** Zgodnie z treścią art. 102 KSH spółką komandytową jest:
  - 1) spółka handlowa (art. 1 § 2 KSH);
  - 2) zaliczana do kategorii spółek osobowych (art. 4 § 1 pkt 1 KSH);
  - 3) mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa (art. 102 *in medio* w zw. z art. 22 w zw. z art. 103 § 1 KSH w zw. z art. 55¹ KC), które to przedsiębiorstwo powinno być prowadzone pod własną firmą (art. 43¹–43¹⁰ KSH);
  - 4) w której wspólnicy odpowiadają w sposób solidarny i subsydiarny, przy czym odpowiedzialność komplementariusza jest nieograniczona, natomiast odpowiedzialność komandytariusza ma charakter ograniczony do wysokości sumy komandytowej (art. 111 i n. KSH).

Brzmienie art. 102 KSH wyraźnie wskazuje, iż charakterystyka spółki komandytowej nie może być dokonana w oderwaniu od ogólnej charakterystyki umowy spółki handlowej (art. 3 KSH), w tym celu umowy spółki handlowej, a także różnic konstrukcyjnych pomiędzy spółkami handlowymi, przemawiających za ich podziałem na osobowe i kapitałowe (odpowiedzialność, obrót prawami udziałowymi, *corporate governance*).
- 2 **2. Statystyka.** Zgodnie ze statystykami BeckKRS na 14.4.2021 r. spośród ogółu spółek status „aktywny” (co oznacza spółki, które nie znajdują się w likwidacji, nie są zawieszane oraz nie zostały wykreślone z KRS) ma 506 493 spółek, z czego trzy najpopularniejsze rodzaje spółek to:
  - 1) **spółka z o.o.** – 420 455 spółek, czyli 83,01% ogółu spółek;

- 2) spółka komandytowa – 40 013 spółek, czyli 7,9% ogółu spółek, przy czym 35 824 spółek ma w firmie frazę „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”, co oznacza, iż konstrukcja sp. z o.o. sp.k. stanowi 89,53% spółek komandytowych;
- 3) spółka jawna – 31 997 spółek, czyli 6,3% ogółu spółek.

Należy przy tym zauważyć, że w ogólnej liczbie spółek z o.o. około 40 013 stanowić będą spółki z o.o. powołane wyłącznie po to, aby prowadzić działalność w formie konstrukcji sp. z o.o. sp.k.

3. Konstrukcja sp. z o.o. sp.k. jako główny model konstrukcyjny analizowany w ramach komentarza. Modelem wyjściowym dla dalszych analiz będzie dominujący na rynku podtyp spółki komandytowej, tj. spółka komandytowa z udziałem tylko jednego komplementariusza, którym będzie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (sp. z o.o. sp.k.) stanowiąca prawie 90% ogółu spółek komandytowych (zob. Nb 2).

Niezależnie od powyższego analizie poddane zostaną dwa dodatkowe podtypy spółki komandytowej, które mogą stać się atrakcyjnymi alternatywami dla sp. z o.o. sp.k. Pierwszą będzie **spółka komandytowa z udziałem P.S.A. jako jedynego komplementariusza** (P.S.A. sp.k.). Jej atrakcyjność wynikać będzie z faktu, że pełnienie funkcji jedynego komplementariusza przez P.S.A. może w wielu przypadkach oferować uczestnikom obrotu większe korzyści niż pełnienie funkcji jedynego komplementariusza przez sp. z o.o. Drugą będzie **spółka komandytowa, w której rolę jedynego komplementariusza pełnić będzie spółka jawna, w której jedynymi współnikami będą osoby fizyczne** (sp.j. sp.k.). Rozwiązanie to stanowić może atrakcyjny substytut konstrukcji sp. z o.o. sp.k. dla sektora MSP. Z jednej strony będzie ono umożliwiać skorzystanie ze zwolnienia przewidzianego w art. 22 ust. 4e i 4f PDOPrU przez osoby fizyczne będące komandytariuszami, a z drugiej – zapewnia pewien minimalny poziom ochrony współnikom spółki jawnej będącej jedynym komplementariuszem. Pociągnięcie ich do odpowiedzialności będzie wprawdzie możliwe, ale musi być poprzedzone uzyskaniem, po pierwsze, tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce komandytowej i wykazaniem bezskuteczności egzekucji z jej majątku oraz uzyskaniem tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce jawnej (jako jedynemu komplementariuszowi) i wykazaniem bezskuteczności przeciwko niej. Powyższe może nastąpić w ramach jednego postępowania (pozwany będzie wtedy spółka komandytowa i jej jedyny komplementariusz, tj. spółka jawna), jednak nie będzie możliwe wystąpienie z pozwem i wszczęcie egzekucji przeciwko współnikom spółki jawnej przed uzyskaniem tytułów egzekucyjnych i wykazaniem bezskuteczności przeciwko spółce komandytowej i jej jedynemu komplementariuszowi.

2. Umowny (kontraktowy) charakter stosunku spółki komandytowej

4. Wprowadzenie: umowy partycypacyjne – charakterystyka. W doktrynie wyróżnia się umowy, których funkcją jest umożliwienie nieograniczonej liczbie uczestników współdziałania w określonym zakresie. Terminologia w tym zakresie nie jest jednorodna. W doktrynie niemieckiej określa się je mianem umów organizacyjnych (niem. *Organisationsverträge*), w doktrynie włoskiej mianem umów wielostronnych bądź umów zrzeszeniowych (wł. *contratti plurilaterali, contratti associativi*). W doktrynie polskiej, jak się wydaje, dominuje terminologia i ujęcie tej problematyki prezentowane w doktrynie niemieckiej (zamiast wielu zob. J. Lic, S. Włodyka, w: System PrHandl, t. 5a, 2020, s. 647, Nb 1 wraz ze wskazywaną tam literaturą).

W zależności od tego, czy zamiarem uczestników jest (po dopełnieniu odpowiednich formalności zgodnie art. 37 KC) utworzenie odrębnego od nich podmiotu prawa, należy wyróżnić **umowy partycypacyjne o charakterze podmiototwórczym** (np. spółki kapitałowe, spółki osobowe) oraz **niepodmiototwórczym** (spółka cywilna i jej podtypy). Szerzej nt. pojęcia umowy partycypacyjnej oraz problematyki umów podmiototwórczych i niepodmiototwórczych zob. R. Szyszko, Umowy współników, s. 3.

Celem każdej umowy jest zaspokajanie interesów jej stron (uczestników). Celem umowy partycypacyjnej (zarówno podmiototwórczej, jak i niepodmiototwórczej) jest umożliwienie jej uczestnikom (wspólnikom) **czерpania korzyści** (partycypacji w ryzyku) ze **współdziałania w określonym zakresie**. Umowa partycypacyjna powinna więc umożliwiać określenie, po pierwsze, **zakresu współdziałania jej stron** (uczestników), a po drugie, wynikających z tego

współdziałania korzyści (ryzyk), w których uczestnicy pragną partycypować. Sposób określania zakresu współdziałania stron umowy partycypacyjnej musi uwzględniać zmienny i niemożliwy do końca do przewidzenia zakres czynności, które będą musiały być przez nie podjęte w ramach prowadzenia danej działalności (np. jeśli strony pragną wybudować budynek mieszkalny z mieszkaniami dla rodzin, muszą uwzględnić, że zmianie mogą ulec realia makro i mikroekonomiczne, a także wymogi regulacyjne w zakresie np. charakterystyki energetycznej budynków, może się załamać rynek mieszkaniowy dla rodzin, przez co konieczna będzie zmiana metrażu mieszkań, tak aby można było wydzielić kawalerki, mogą pojawić się problemy z finansowaniem przedsięwzięcia itp.). Wobec tego zakres współdziałania stron (uczestników) umowy partycypacyjnej jest określanej w pierwszej kolejności poprzez wskazanie celu, do którego strony dążą (w literaturze zachodniej jest to charakteryzowane jako umowy otwarte na przyszłość, niem. *nach vorne offen*, ang. *open-ended contract*). Wskazanie celu może nastąpić w sposób ogólny jako wskazanie pewnego zakresu działalności (np. prowadzenie działalności gospodarczej, uzupełnione dodatkowo PKD, bądź wskazanie konkretnego zamierzenia inwestycyjnego, np. stworzenie oprogramowania umożliwiającego zarządzanie procesem produkcyjnym jogurtów). Wskazanie celu pełnić będzie dwojaką rolę, z jednej strony (dyrektywa instrumentalnego nakazu) umożliwia określenie działań, które muszą być podejmowane przez strony, aby realizacja powyższego celu była możliwa, a z drugiej (dyrektywa instrumentalnego zakazu), umożliwia określenie działań, od których strony powinny się powstrzymać, aby realizacja celu była możliwa. Działania te mogą dotyczyć zarówno stosunków zewnętrznych (np. zakaz działalności konkurencyjnej), jak też stosunków wewnętrznych (np. zakaz obstrukcji głosowań w kluczowych dla spółki sprawach). Niezależnie od powyższego możliwe jest określenie innego typu zobowiązań umożliwiających realizację wspólnego celu (np. wniesienie określonych wkładów umożliwiające finansowanie prowadzonej działalności). Korzyści (ryzyka), w których partycypują uczestnicy umowy partycypacyjnej, będą pochodną tego, czy utworzone przez nich zrzeczenie będzie jednostką samobilansującą się (tj. czy możliwe jest ustalenie jej wyniku finansowego oraz stanu aktywów i pasywów), czy też nie. W przypadku gdy uczestnicy nie będą zainteresowani utworzeniem zrzeczenia będącego jednostką samobilansującą się, korzyści wynikające z ich współdziałania będą wyczerpywać się w korzyściach wynikających z obowiązku lojalnego współdziałania (synergia działań, brak konieczności ponoszenia kosztów związanych z rywalizacją rynkową z pozostałymi uczestnikami, dywersyfikacja ryzyka gospodarczego na większą liczbę podmiotów itp.). Natomiast w przypadku gdy wspólnicy będą zainteresowani utworzeniem jednostki samobilansującej się, powyższe korzyści będą uzupełnione o partycypację w zyskach (uczestnictwo w stratach). Należy zauważyć, że okoliczność, czy umowa będzie miała charakter podmiototwórczy czy niepodmiototwórczy, będzie miała w tym przypadku znaczenie wtórne (przykładowo, na gruncie rachunkowości możliwe jest zarówno sporządzanie rachunku zysków i strat w odniesieniu do spółek kapitałowych i osobowych, jak też spółki cywilnej).

5. Umowa spółki komandytowej jako umowa partycypacyjna i podmiototwórcza. Umowa spółki komandytowej (podobnie jak wszystkich spółek handlowych) zaliczać się będzie do umów partycypacyjnych podmiototwórczych. Problematyka podmiotowości prawnej spółki komandytowej została omówiona w Nb 9. Kluczowa dla rozstrzygnięcia o partycypacyjnym charakterze umowy spółki komandytowej jest ogólna definicja umowy spółki handlowej zawarta w art. 3 KSH (przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób), uzupełniona brzmieniem art. 123 w zw. z art. 51–52 w zw. z art. 103 § 1 oraz art. 105 KSH. Zgodnie z dominującym poglądem doktryny i orzecznictwa wyrażanym na gruncie art. 3 KSH, określa cel umowy spółki (zamiast wielu S. Włodyka, A. Szumański. w: System PrHandl, t. 2A, 2019, s. 67, Nb 11; wyr. SN z 10.4.2008 r., IV CSK 20/08, Legalis). Wykładnia systemowa oraz logiczna prowadzi do konkluzji, iż celem umowy spółki, podobnie jak każdej umowy cywilnoprawnej, jest umożliwienie zaspokajania interesów jej stron (wspólników). Po pierwsze, nie jest możliwa interpretacja art. 3 KSH w oderwaniu od regulacji dotyczących podziału zysku (art. 123 w zw. z art. 103 § 1 w zw. z art. 51–52 KSH). Niezależnie od tego, czy spółka

handlowa jest podmiotem powołanym w celu *stricte* gospodarczym (*verba legis*: ma na celu prowadzenie przedsiębiorstwa), tj. *for profit* (jej celem jest generowanie zysku do podziału pomiędzy jej wspólników), czy też *non-profit* (jej celem nie jest generowanie zysku do podziału pomiędzy wspólników, ale umożliwienie finansowania określonej działalności mającej charakter tzw. dobra publicznego) czy też *not-for-profit* (celem jest umożliwienie finansowania określonej działalności, która nie musi mieć charakteru tzw. dobra publicznego, dodatkowo nie muszą one prowadzić działalności), prowadzenie każdej działalności wiąże się z kosztami, które muszą być równoważone przez osiągnięte przez dany podmiot przychody. Po drugie, na co wyraźnie wskazuje art. 52 § 1 i 3 KSH, nie jest możliwe utworzenie tzw. *societas leonina*, tj. utworzenie spółki, w której pozbawiono wspólnika możliwości partycypacji w zyskach (zamiast wielu zob. T. Mróz, A. Opalski, U. Promińska, w: System PrPryw, t. 9, 2018, s. 1150, Nb 154), co oznacza, że prawo udziału w zyskach jest kluczowym uprawnieniem wspólnika, którego nie można mu odebrać. Źródłem tego jest okoliczność, że prawo do uczestnictwa w zyskach (czy szerzej: możliwość czerpania korzyści ze wspólnie prowadzonej działalności) jest celem umowy spółki. Po trzecie, na co na gruncie spółek osobowych wyraźnie wskazuje art. 56 § 1 KSH, każdy ze wspólników powinien powstrzymać się od działalności sprzecznej z interesami spółki (tj. uniemożliwiającej bądź utrudniającej prowadzenie wspólnej działalności zarówno *pro foro interno*, jak i *pro foro externo*), miernikiem którego to naruszenia będzie m.in. odpowiedzialność odszkodowawcza, mierzona za pomocą np. zmniejszenia się przychodów bądź zwiększenia kosztów spółki (czyli w ostatecznym rozrachunku elementów określających wielkość wyniku finansowego, w którym uczestniczyć będą wspólnicy). Po czwarte, interpretacja, że celem umowy spółki jest prowadzenie wspólnej działalności, oderwana od umożliwienia wspólnikom partycypacji w korzyściach z tego współdziałania, byłaby oderwana od faktycznych potrzeb uczestników obrotu gospodarczego. W takim przypadku jeżeli np. prowadzenie wspólnej działalności byłoby dalej możliwe, jednak w długiej perspektywie nie byłoby podstaw do przyjęcia, że będzie dochodowe, nie istniałyby podstawy do rozwiązania spółki ze względu na brak możliwości osiągnięcia celu (art. 63 § 1 w zw. z art. 103 § 1 KSH).

6. Określanie zakresu współdziałania wspólników w umowie spółki komandytowej. Spółka 6
 sposób określania zakresu współdziałania wspólników wyznaczony będzie, po pierwsze, poprzez cel powołania spółki wskazany w umowie (dominującym określeniem jest „prowadzenie działalności gospodarczej”, ale można także wskazać realizację określonego przedsięwzięcia, np. realizację zamierzenia inwestycyjnego polegającego na wybudowaniu hali produkcyjnej umożliwiającej produkcję X, a także jej wyposażenie), a po drugie, przez wskazane przez wspólników w umowie spółki PKD. Ze względu na otwarty na przyszłość charakter stosunku spółki określony w umowie cel powołania spółki będzie wyznaczał zakres współdziałania stron w sposób dynamiczny. **Dynamiczny charakter współdziałania stron** wynika z faktu, że zarówno w momencie zawierania umowy spółki, jak też prowadzenia działalności nie jest możliwe definitywne określenie ogółu czynności potrzebnych do realizacji zamierzonego celu, skutkiem czego konieczne jest dynamiczne dostosowywanie podejmowanych działań do zmieniającego się środowiska gospodarczego (czynniki makroekonomiczne, czynniki mikroekonomiczne, zmienny reżim prawny, w tym np. wymogi regulacyjne itp.).

Przykład 1.

Wspólnicy XYZ sp.k. określili, iż przedmiotem ich działalności będzie prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie restauracji (PKD 56.10.A – Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne). Z uwagi na brak możliwości otwierania restauracji ze względu na ograniczenia regulacyjne (lockdown) spowodowane Covid-19 wspólnicy podjęli decyzję, że zajmą się hurtową sprzedażą napojów bezalkoholowych (PKD 46.34.B – Sprzedaż hurtowa napojów bezalkoholowych). Wobec tego konieczna jest modyfikacja umowy spółki, a także zmiana modelu biznesowego (zagwarantowanie sobie łańcucha dostaw, sieci dystrybucji, zorganizowanie centrum logistycznego itp.). Ze względu na zmienną okoliczności wynikających z nieprzewidzianego zdarzenia w postaci pandemii, a także towarzyszących temu zmian regulacyjnych (lockdown) wspólnicy muszą dynamicznie dostosować cel działalności spółki do nowych realiów faktycznych i prawnych.

Okoliczność, że wspólnicy określili zakres ich współdziałania (w sposób skutkowy, tj. jako dążenie do określonego celu), nie oznacza, iż wyczerpało to wszystkie ciężące na nich zobowiązania. Kodeks spółek handlowych w art. 3 *expressis verbis* wskazuje, że niezależnie od określenia „celu do którego dążą”, konieczne jest wskazanie wkładów (z czego wynikać będzie po pierwsze obowiązek określenia wkładów, a po drugie, efektywnego wykonania zobowiązania do wniesienia wkładu, stanowiący jeden z *necessaria negotii* umowy spółki). Dyskusyjny jest wymóg, iż umowa musi określać inne sposoby współdziałania (art. 3 *in fine* KSH) – z samej bowiem istoty stosunku spółki, jako umowy partycypacyjnej, wynika obowiązek lojalnego współdziałania (art. 56 § 1 KSH), w tym w szczególności zaniechania działalności konkurencyjnej (szerzej na ten temat zob. komentarz do art. 103 KSH, Nb 39 i n.).

7 **7. Czerpanie korzyści wynikających ze współdziałania (udział w zyskach lub partycypacja w stratach).** Zasadą jest, iż wspólnicy regulują problematykę uczestnictwa w zyskach (stratach) w umowie spółki.

Problematyka udziału komplementariusza i komandytariusza w zyskach, jak też partycypacji w stratach została kompleksowo omówiona w komentarzu do art. 123 KSH.

8 **8. Charakterystyka spółki – poglądy doktrynalne (wzmianka).** Problematyka charakteru prawnego spółki jest przedmiotem szerokiego zainteresowania doktrynalnego. Wypracowano w tym zakresie kilka grup teorii zmierzających do charakterystyki umowy spółki, obejmujących:

- 1) teorię kontraktową;
- 2) teorię instytucji;
- 3) teorię majątku celowego;
- 4) teorię normatywną;
- 5) teorię strukturalną.

Szerzej *M. Romanowski*, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 106–111 wraz ze wskazywaną tam literaturą.

Zaprezentowane w niniejszym opracowaniu stanowisko należy zakwalifikować jako **zmodyfikowaną teorię kontraktową**. W mojej ocenie większość zarzutów, które *M. Romanowski* stawia teorii kontraktowej, nie uwzględnia specyfiki umowy spółki jako podtypu umów partycypacyjnych podmiototwórczych. W szczególności można tutaj wskazać:

- 1) „możliwość zmiany umowy spółki na podstawie uchwały wspólników podjętej większością głosów, a więc wbrew woli lub bez udziału niektórych wspólników (stron umowy spółki), a więc brak elementu konsensu (zgodnego oświadczenia woli) stron umowy będącego cechą wyróżniającą umowę jako czynność prawną spośród innych czynności prawnych” (*M. Romanowski*, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 107). Stanowisko to na gruncie doktryny polskiej stanowi powielenie sporu toczonego w literaturze włoskiej w latach 30. ubiegłego wieku, który przyczynił się do stworzenia konstrukcji umów wielostronnych ze wspólnotą celu (wł. *contratti plurilaterali con comunione di scopo*), stanowiącej fundament konstrukcyjny dla umów partycypacyjnych i zrzeszeniowych. Jak bowiem trafnie zauważył wybitny włoski cywilista *Tulio Ascarelli*, umowa wielostronna nie kończy się na wykonaniu zobowiązań stron, ale reprezentuje ich organizację mającą na celu rozwój dalszej działalności w formie spółkowej (*T. Ascarelli*, *Contratto plurilaterale*, s. 439). Pomimo więc, że umowa wielostronna jest umową, to jednak jej zmiany, w szczególności te, które dokonywane są na zasadzie większości, przyjmują postać uchwały (*T. Ascarelli*, *Noterelle critiche*, s. 265 i n.). W istotę umów partycypacyjnych (jako wielostronnych i niewzajemnych) wpisane jest podporządkowanie zasady jednomyślności (właściwej dla umów dwustronnych i wzajemnych) zasadzie „rządów większości”. Priorytet na bowiem możliwość prowadzenia wspólnej działalności (jako umożliwiająca uczestnikom czerpanie korzyści z niej wynikających), a nie jednomyślność decyzyjna;
- 2) „istnienia spółki jako podmiotu prawa odrębnego od stron umowy spółki handlowej mającego zdolność prawną, zdolności do czynności prawnych, własną nazwę (firmę), posiadającego własny majątek oraz własny interes gospodarczy niekonieczne zbieżny z interesem poszczególnych wspólników” (*M. Romanowski*, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 107–109). Należy zauważyć, że podmiototwórczy charakter umowy spółki (powstanie, na skutek zawarcia umowy spółki i dopełnienia odpowiednich formal-

- ności rejestrowych – art. 37 § 1 KC, odrębnego od jej uczestników podmiotu prawa dysponującego pełną – art. 33 KC, bądź niepełną – art. 33¹ KC osobowością prawną) nie neguje jej partycypacyjnego charakteru. Okoliczność, że spółka posiada własny majątek, nie zmienia faktu, iż wspólnicy (akcjonariusze) mają roszczenie o tzw. wartość rezydualną (ang. *residual claimants*) majątku spółki (tj. ostateczną wartość po zaspokojeniu wierzycieli spółki) w przypadku jej likwidacji, a w trakcie jej funkcjonowania mają roszczenie o nadwyżkę majątku ponad jego pierwotną wartość przez nich wniesioną (roszczenie o wypłatę dywidendy). Po drugie, własny interes gospodarczy spółki, który jest niekoniecznie zbieżny z interesem poszczególnych wspólników, nie oznacza, że dochodzi do autonomizacji (usamodzielnienia się) interesu gospodarczego spółki w stosunku do interesów jej uczestników, tj. jeżeli większość wspólników nie będzie zainteresowana kontynuacją działalności spółki, to spółka (działająca w swoim własnym interesie) może np. zaskarżyć ww. uchwałę, stwierdzając, że godzi ona w jej interes. Spółka nie może istnieć, jeżeli większość stron umowy nie będzie zainteresowana kontynuacją działalności w tej formie;
- 3) „praktyczny brak obowiązków kontraktowych wspólników niektórych typów spółek (np. publiczna spółka komandytowo-akcyjna i publiczna spółka akcyjna” (M. Romanowski, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 107). Podstawowy obowiązek wspólnika, z którego nie może on być zwolniony, tj. obowiązek wniesienia wkładu, ma typowo obligacyjny charakter. Również podstawowy obowiązek spółki wobec wspólnika, tj. wypłata dywidendy po określeniu kwoty należnej do wypłaty, ma *stricte* obligacyjny charakter. Niezależnie od powyższego zwłaszcza w literaturze zachodniej przyjmuje się, że podstawowym obowiązkiem każdego ze wspólników jest obowiązek lojalnego współdziałania (niem. *Treuepflicht*), konsekwencją naruszenia którego (zarówno w relacji wertykalnej, jak i horyzontalnej) jest odpowiedzialność odszkodowawcza (art. 471 KC);
  - 4) „dopuszczenie udziału w spółce osób, które mając formalnie status udziałowca, z natury nie mają wpływu na treść umowy spółki (statutu) i jej działanie wobec prawnej niemożności wykonywania prawa głosu *ab initio* (akcjonariusze posiadający akcje nieme, których podstawowym uprawnieniem jest prawo do zwiększonej dywidendy” (M. Romanowski, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 107). Należy zauważyć, że założenie o niepoznawalności prawa do udziału w zysku potwierdza tezę, że także umowa (statut) spółki akcyjnej ma charakter partycypacyjny, tj. kluczowym uprawnieniem jest możliwość partycypacji w zyskach, natomiast wpływ wspólnika na prowadzoną działalność może być nikły albo nawet żaden;
  - 5) „sprzeczne lub nieadekwatne do teorii prawa umów są takie fundamentalne zasady prawa spółek kapitałowych określających relacje między spółką a wspólnikami czy między wspólnikami jak zasada proporcjonalności (zasada rządów większości) czy zasada ochrony praw mniejszości” (M. Romanowski, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 109). Zasady te stanowią fundament umów partycypacyjnych, zarówno podmiototwórczych, jak i niepodmiototwórczych (możliwość podejmowania uchwał, a więc „zbiorowej” decyzji, przewidują już przepisy o umowie spółki cywilnej, np. art. 865 § 2 KC). Jednocześnie zapewnienie klarownych procedur umożliwiających ochronę np. przegłosowanych wspólników stanowi fundament współdziałania w realizacji wspólnego celu;
  - 6) „w konsekwencji teoria umowy koncentruje się na specyfice spółek «czysto» osobowych pomijając cechy spółek osobowo-kapitałowych i «czysto» kapitałowych” (M. Romanowski, w: System PrPryw, t. 16, 2016, s. 109). Koncepcja umowy partycypacyjnej, w tym umowy partycypacyjnej o charakterze podmiototwórczym, jest niezależna od osobowego bądź kapitałowego charakteru spółki (tym bardziej, że na gruncie art. 2 ust. 1 pkt 1 RachunkU spółka komandytowa i komandytowo-akcyjna posiadają dokładnie taki sam kapitał podstawowy, jak spółka z o.o. i akcyjna).

3. Podmiotowość prawna

9. **Podmiotowość prawna.** Spółka komandytowa istnieje od momentu zarejestrowania w KRS (art. 109 § 1 KSH w zw. z art. 37 § 1 KC) do momentu wyrejestrowania jej z KRS po zakończeniu działalności (w trybie likwidacji bądź w trybie innego uzgodnionego sposobu

zakończenia działalności – art. 67 § 1 *in fine* KSH). Innymi słowy, podmiotowość spółki komandytowej ma charakter wtórny wobec umowy spółki.

- 10 **10. Jednostka organizacyjna.** Od momentu rejestracji w KRS (art. 109 § 1 KSH) spółka komandytowa uzyskuje podmiotowość prawną. Oznacza to, że staje się jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 33¹ § 1 KC). Elementem wspólnym spółki komandytowej (czy też szerzej: spółek osobowych) i osób prawnych będzie więc posiadanie przez nie statusu jednostki organizacyjnej. Ze względu na podobieństwa konstrukcyjne do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych (art. 33¹ § 1 KC). Podkreślenia wymaga, iż art. 33¹ § 1 KC nie ogranicza odpowiedniego stosowania przepisów o osobach prawnych wyłącznie do regulacji zawartych w KC (*lege non distinguente nec nocturnum est distinguere*).
- 11 **11. Odrębność majątku (przedsiębiorstwa) spółki od majątku jej wspólników.** Konsekwencją przyznania spółkom osobowym zdolności prawnej jest możliwość bycia właścicielem majątku odrębnego od jej uczestników. Założenie to jest widoczne w definicji spółki komandytowej, która akcentuje prowadzenie przez nią własnego przedsiębiorstwa, czyli posiadanie przez nią zorganizowanego zespołu składników materialnych i niematerialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej (art. 55⁴ KC). W kontekście dalszych wywodów istotne będzie **źródło pochodzenia ww. składników**, tj. czy będą one stanowić **kapitały własne** (środki uzyskane od wspólników z tytułu członkostwa, w pierwszej kolejności, poprzez wniesienie wkładów, a następnie poprzez zatrzymanie w spółce wypracowanych przez nią zysków), czy też **kapitały obce** (tj. środki uzyskane w stosunkach zewnętrznych, których podstawą nie jest stosunek członkostwa). Jednocześnie wspólnikom jako ostatecznym beneficjentom (tzw. *residual claimants*) w przypadku ustania ich stosunku członkostwa przysługiwać będzie roszczenie o wypłatę przypadającego na nich udziału wielkości aktywów netto (w przypadku utraty członkostwa niepowiązanej z likwidacją spółki – art. 65 KSH w zw. z art. 103 § 1 KC, natomiast w przypadku rozwiązania spółki – art. 82 § 2–3 oraz art. 83 KSH).
- 12 **12. Działanie przez przedstawicieli organizacyjnych (art. 38–39 w zw. z art. 33¹ KC).** Spółka komandytowa jest reprezentowana przez komplementariusza w trybie i na zasadach określonych w jej umowie (art. 117 w zw. z art. 29–30 w zw. z art. 103 § 1 KSH). Komplementariusz będzie przedstawicielem organizacyjnym spółki komandytowej (art. 33¹ w zw. z art. 38–39 KC). Szerzej na ten temat w komentarzu do art. 117 KSH, Nb 9–31.

4. Odpowiedzialność spółki i jej wspólników

- 13 **13. Odpowiedzialność spółki jako zasada.** Odpowiedzialność spółki jej własnym majątkiem za jej długi jest konsekwencją odrębności majątku (przedsiębiorstwa) spółki od majątku jej wspólników (art. 28 w zw. z art. 103 § 1 KSH).
- 14 **14. Odpowiedzialność wspólników.** Niezależnie od powyższego, co jest cechą świadczącą o specyfice spółek osobowych, jeżeli **majątek spółki osobowej okaże się niewystarczający do wyegzekwowania roszczeń wierzycieli**, wspólnicy spółki komandytowej będą ponosić solidarną odpowiedzialność za jej zobowiązania (przy czym w przypadku komplementariuszy będzie ona miała charakter nieograniczony – art. 22 § 2 w zw. z art. 103 § 1 KSH, natomiast w przypadku komandytariuszy będzie ona ograniczona do wysokości sumy komandytowej – art. 22 § 2 w zw. z art. 103 § 1 w zw. z art. 111 i n. KSH). Problematyka **odpowiedzialności komplementariusza** (komplementariuszy) została szczegółowo omówiona w ramach komentarza do art. 103 KSH, Nb 110–159, natomiast **odpowiedzialność komandytariusza** – w komentarzu do art. 111 i n. KSH.
- 15 **15. Odpowiedzialność członków zarządu sp. z o.o. będącej jedynym komplementariuszem sp. z o.o. sp.k. w trybie art. 299 KSH – odesłanie.** Ponieważ jako model referencyjny dla dalszych rozważań przyjęto konstrukcję sp. z o.o. sp.k., problematyka **odpowiedzialności członków zarządu w trybie art. 299 KSH za długi spółki z o.o. z tytułu pełnienia przez nią funkcji jedynego komplementariusza** (art. 22 § 2 w zw. z art. 31 KSH) omówiona została w komentarzu do art. 103, Nb 160–256.

16. Odpowiedzialność członków zarządu (dyrektorów) P.S.A. będącej jedynym komplementariuszem P.S.A. sp.k. – odesłanie. Odpowiedzialność członków zarządu (dyrektorów) P.S.A. w trybie art. 300¹³² w zw. z art. 22 § 2 w zw. z art. 31 KSH została omówiona w komentarzu do art. 103, Nb 257–330.

17. Odpowiedzialność spółki jawnej będącej jedynym komplementariuszem sp.j. sp.k. – odesłanie. Odpowiedzialności wspólników spółki jawnej pełniącej rolę jedynego komplementariusza w sp.j. sp.k. omówiona została w komentarzu do art. 103, Nb 331–334.

5. Przenoszalność praw udziałowych (ogółu praw i obowiązków)

18. Odesłanie. Głównymi „aktorami” decydującymi o organizacji i funkcjonowaniu spółki (a także jej finansowaniu) są wspólnicy. Z tego też względu istotne jest umożliwienie, z jednej strony, „wchodzenia” i „wychodzenia” ze spółki, a z drugiej, decydowania o strukturze właścicielskiej spółki. Jednym z kluczowych mechanizmów związanych z nawiązywaniem i ustawianiem stosunku członkostwa w spółce jest obrót prawami udziałowymi.

Problematyka zasad obrotu ogółem praw i obowiązków, a także występujących w praktyce ograniczeń w zakresie obrotu prawami udziałowymi (*pre-emptive rights, right of the first refusal, drag-along, tag-along* itp.) omówiona została w ramach komentarza do art. 122 KSH.

6. Problematyka osobowego charakteru spółki komandytowej (i kapitałowego spółek kapitałowych)

19. Wprowadzenie. W doktrynie zgodnie wskazuje się, iż podstawową różnicą pomiędzy spółkami osobowymi oraz a kapitałowymi jest **osobista więź pomiędzy wspólnikami**, która wpływa na odrębności konstrukcyjne (np. brak możliwości przenoszenia praw udziałowych jako reguła kodeksowa, reprezentacja spółki przez samych wspólników, umożliwienie wszystkim wspólnikom prowadzenia spraw). Niezależnie od powyższego, co widoczne jest już w terminologii, spółki kapitałowe są „zrzeszeniem kapitałów” (dlatego też nazywane są kapitałowymi), a spółki osobowe „zrzeszeniem osób” (dlatego też nazywane są osobowymi). Zamiast wielu S. Sołtyński, w: Sołtyński i in., Komentarz KSH, t. 1, 2012, art. 10, Nb 15; J.P. Naworski, w: Potrzeszcz, Siemiątkowski, Komentarz KSH, t. 1, 2010, s. 109–110.

Kryteria owego dychotomicznego podziału, w zestawieniu z realiami obrotu, okazują się nie być już tak klarowne i oczywiste.

20. Posiadanie przez spółkę komandytową dokładnie takiego samego kapitału podstawowego jak w spółkach kapitałowych. Z racji obligatoryjnego objęcia spółki komandytowej (podobnie jak S.K.A.) tzw. pełną rachunkowością (art. 2 ust. 2 pkt 1 Rachunku), nie będzie się ona niczym różniła od rachunkowości sp. z o.o. oraz S.A. Po pierwsze, należy wskazać, iż na gruncie rachunkowości **spółka komandytowa ma dokładnie taki sam kapitał podstawowy jak spółki kapitałowe** (Bilans. Pasywa. A. Kapitały własne. I. Kapitał podstawowy), jedyna różnica ma charakter terminologiczny (kapitał podstawowy w spółkach kapitałowych określany jest mianem **zakładowego**). W spółkach osobowych i kapitałowych tak samo określa się parametry płynnościowe (zob. komentarz do art. 103 KSH), relacje pomiędzy kapitałami własnymi i obcymi, a także wg takich samych zasad ustala się wynik finansowy netto itp. Po drugie, także koncepcja **osobistego charakteru stosunku członkostwa w spółkach osobowych** nie wytrzymuje konfrontacji z realiami obrotu. O osobistym charakterze członkostwa (i relacji z niego wynikających) można mówić jedynie w odniesieniu do relacji pomiędzy wspólnikami będącymi osobami fizycznymi. Nie jest bowiem możliwe uznanie, iż cechy integralnie związane z relacjami pomiędzy osobami fizycznymi (zaufanie, zrozumienie wzajemnych potrzeb i oczekiwań, więź wytwarzająca się przez lata współpracy) mogą istnieć w relacjach z osobami prawnymi (gdzie każdorazowa zmiana wspólnika kontrolującego osobę prawną może się wiązać z całkowitą zmianą strategii działania, pomimo że z formalnego punktu widzenia podmiot będący wspólnikiem jest cały czas ten sam). Co więcej, potwierdzają to realia rynkowe, gdzie 90% spółek komandytowych to konstrukcja sp. z o.o. sp.k., (zob. Nb 2). Co wskazuje, iż relacje pomiędzy uczestnikami spółek osobowych nie opierają się na więzach osobowych (tj. pomiędzy osobami fizycznymi), ale na takich samych relacjach, jak w każdym innym typie spółek (z wyjątkiem ewentualnie spółek akcyjnych, których akcje są dopuszczone do zorga-

nizowanego obrotu instrumentami finansowymi, gdzie występuje dodatkowo zjawisko masowości akcjonariatu, a także rozdziału własności od zarządzania). W rzeczywistości realnym *criterium divisionis* powinien być podział spółek na **spółki zamknięte** (tj. spółki, w których za pomocą ograniczeń obrotu prawami udziałowymi utrudnia się bądź uniemożliwia przystępowanie podmiotów zewnętrznych – ang. *closed corporation*) oraz **spółki otwarte** (tj. spółki, w których nie wprowadza się jakichkolwiek ograniczeń obrotu prawami udziałowymi – ang. *opened corporation*). Natomiast okoliczność, czy spółka ma charakter osobowy czy też kapitałowy, ma znaczenie wtórne.

→ Szerzej nt. tej problematyki zob. komentarz do art. 122, Nb 16–18.

II. Spółka komandytowa (sp. z o.o. sp.k., P.S.A. sp.k., sp.j. sp.k.) a spółka z o.o. – porównanie

1. Wstęp

- 21 **21. Metodologia.** Z punktu widzenia preferencji przedsiębiorców co do formy prawnej, w której pragną oni prowadzić działalność, spółka z o.o. jest głównym konkurentem rynkowym spółki komandytowej. Z tego też względu punktem odniesienia dla przedstawienia korzyści wynikających z prowadzenia działalności w formie spółki komandytowej będzie spółka z o.o. Jednocześnie – ze względu na fakt, że dominującym podtypem spółki komandytowej jest sp. z o.o. sp.k. (90% ogółu spółek komandytowych, zob. Nb 2) – porównanie zostanie dokonane pomiędzy spółką z o.o. a spółką komandytową, w której rolę jednego komplementariusza pełni sp. z o.o.

Po porównaniu sp. z o.o. oraz sp. z o.o. sp.k. przedstawione zostaną zalety P.S.A. sp.k. w porównaniu do sp. z o.o., a także wskazane zostaną zalety konstrukcji sp.j. sp.k.

2. Spółka z o.o. a sp. z o.o. sp.k.

- 22 **22. Bezpieczeństwo zarządzających – przewaga sp. z o.o. sp.k.** Z punktu widzenia zarządzających (tj. członków zarządu sp. z o.o. oraz członków zarządu sp. z o.o. będącej jedynym komplementariuszem w sp. z o.o. sp.k.) prowadzenie działalności w formie sp. z o.o. sp.k. zapewnia zarządzającym znacznie wyższy poziom bezpieczeństwa niż w formie sp. z o.o. Po pierwsze, w przypadku braku zaspokojenia (bezsukcesyjności egzekucji) zobowiązań spółki z o.o. możliwe będzie pociągnięcie członków zarządu do osobistej i nieograniczonej odpowiedzialności w trybie art. 299 KSH oraz art. 21 ust. 3 PrUpad. W przypadku braku zaspokojenia wierzycieli sp. z o.o. sp.k. muszą oni najpierw pozwać spółkę i wykazać bezskuteczność egzekucji przeciwko niej, następnie mogą domagać się subsydiarnej odpowiedzialności jej jedynego komplementariusza (możliwe jest dokonanie tego jednym pozwem) i dopiero po uzyskaniu prawomocnego wyroku przeciwko spółce z o.o. będącej jedynym komplementariuszem i bezskuteczności przeciwko niej egzekucji, możliwe jest wystąpienie z pozwem przeciwko członkom zarządu w trybie art. 299 KSH (art. 21 ust. 3 PrUpad). Droga do wystąpienia z powództwem przeciwko członkom zarządu sp. z o.o. będącej jedynym komplementariuszem sp. z o.o. sp.k. jest więc **znacznie dłuższa i bardziej skomplikowana** (pod względem procesowym – art. 22 § 2 w zw. z art. 31 KSH) **niż wobec członków zarządu sp. z o.o.** Sytuacja ta wygląda **jeszcze bardziej korzystnie na gruncie prawa podatkowego**. Po objęciu sp.k. opodatkowaniem CIT zobowiązania, za które spółka z o.o. odpowiada jako jedyny komplementariusz sp. z o.o. sp.k. w trybie art. 115 OrdPU, nie są jej zaległościami w rozumieniu art. 116 OrdPU, co przemawia za brakiem możliwości domagania się od członka zarządu sp. z o.o. będącej jedynym komplementariuszem odpowiedzialności za zobowiązania sp. z o.o. sp.k. (szerzej na ten temat w komentarzu do art. 103, Nb 614–615).
- 23 **23. Odpowiedzialność wspólników za długi.** Pomimo że z formalnego punktu widzenia odpowiedzialność wspólników sp. z o.o. oraz komplementariuszy i komandytariuszy sp.k. różni się zdecydowanie (wspólnicy sp. z o.o. nie ponoszą odpowiedzialności za długi spółki – art. 151 § 4 KSH, natomiast komplementariusze ponoszą nieograniczoną solidarną i subsydiarną odpowiedzialność za długi spółki, a odpowiedzialność komandytariuszy jest ogra-

[Przejdź do księgarni →](#)